

Др Мирослав Перишић, научни сарадник
Институт за новију историју Србије, Београд
Директор Архива Србије

Лично сећање на Мирослава Јовановића

Са Мирославом Јовановићем сам био пријатељ 25 година. Упознали смо се посредством струке. Струка нас је потом зближила. Она нас је даље водила размени идеја, трагањима, лутањима, путевима, бескрајним разговорима. Сваки разговор био је само наставак претходних. Сви наши разговори били су заправо један двадесетпетогодишњи разговор.

Разговори су нас увели у заједнички рад. Прва књига коју смо заједно радили била је његова прва књига и моја прва књига – приређивачка, у годинама када смо били почетници у том послу, испуњени и опчињени струком коју смо одабрали. Струка нам је помогла да се међусобно препознамо. Изнедрило се велико, дубоко и ниједног тренутка током четврт века доведено у питање пријатељство. Делили смо идеје и размишљања, али делили смо и немаштину, егзистенцијалне бриге и селидбе којима се ни број не зна у периоду подстанарског живота. Пријатељство је собом носило и заједничко проживљавање породичних трагедија и лепих тренутака. Упоредо смо делили и пратили међусобно животни и стручно сазревање, посебно његове успехе – магистратуру, докторат, доцентуру, професуру, књиге, стицање међународног угледа... Мирослав Јовановић је достигао врхунац у науци, онај који се може досегнути у том послу са педесет година живота. Никада то не би досегнуо да у себи није носио највишу вредност – људско и научно поштење. А све је постигао сам, све је код њега било засновано на раду и држању до највиших етичких начела. Један сам од бројних сведока његовог неприкосновеног става на који су ме првих сати после његове смрти подсетили његови ученици и пријатељи Алексеј Тимофејев и Горан Милорадовић. Његов бескомпромисан став био је: „Науке нема без морала“. Због тога је његов животни и научни пут био пут самоодрицања, пут одговорности, пут испуњен радом који га је често доводио до самих граница издржљивости. За њега таквог везано је и моје искуство сарадње са њим у обављању одговорних задатака руковођења у Архиву Србије. Био је дугогодишњи члан а потом и председник Управног одбора те установе, један од научних руководилаца међународног вишегодишњег стратешког научноистраживачког пројекта *Москва-Србија, Београд-Русија 16-20. век*, помагао је

у отварању путева међународне сарадње, био је председник Жирија за доделу Годишње награде Задужбине Ђурђа, Данице и Јованке Јеленић, био је веома ангажовани члан Радне групе за израду Нацрта закона о архивској грађи и архивској делатности. На архивистику није гледао уско, само у оквиру установе, већ у њеној целовитој димензији, настојећи да у српску архивистику унесе и пренесе дух европске архивистичке праксе. Његово богато истраживачко искуство у бројним страним архивима било је веома значајно за приближавање конкретних стручних знања. Мирослав Јовановић је, као и сваки историчар, био индивидуалац, али је био и тимски прегалац. Стално је имао на уму повезивање два пола једне исте мисије – садејство историчара и архивисте. Историчар и архивиста су део једног бића са заједничким циљем јер само тако је могуће остваривати задатак чувара памћења. Уливао је самопоуздање да се најамбициознији циљеви могу остварити. Високи стручни стандарди којима је тежио, које је заступао и које је подржавао изузетно много су значили у реализацији пројеката Архива Србије.

Одговорност је можда она обухватна реч која сажима вредности које је Мирослав Јовановић носио у себи. И када је реч о научној, о професорској, о педагошкој или људској димензији личности Мирослава Јовановића. Између бити главни и бити одговоран, од породице до посла, а у послу од науке и професуре до ангажовања у Управном одбору Архива Србије бирао је теже – да буде одговоран. Знао је да носи оно што јесте. То већ деценијама у нашим приликама није мала вредност.

Мирослав Јовановић је рођен 1. маја. Често смо се шалили да је у датуму његовог доласка на свет садржана симболика и нека предодређеност да ради више од нас. И тако је и било. Много је радио.

Како нас је струка спојила тако је судбина учинила да и наше последње дружење буде стручним поводом у Андрићевом институту. Последње виђење било је у сумрак тог дана на Мокрој Гори. Замакао је иза дрвене капије. После три дана стигла је тужна вест.